

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 5, Issue 4, December 2017, p. 687-701

Received	Reviewed	Published	Doi Number
18.11.2017	01.12.2017	25.12.2017	10.18298/ijlet.2286

**Educational Messages in the Stories and Tales of Mevlâna İdris Zengin
Terms of Character Education ***

Muhammet IŞIK¹ & Elif AKTAŞ²

ABSTRACT

In this study, it was aimed to study the educational messages of Mevlâna İdris Zengin's tales and stories in terms of character education. In this purpose, all of the tales and stories which Mevlâna İdris Zengin has written have been examined in two dimensions. In the first dimension, the relation between character and identification in child literal, has been depicted character features in the aouthor's works; in the second dimension, educational messages in the works were determinial. The document analysis method was used in the research designed according to the qualitative approach. The objects of the investigation are the 60 stories of Mevlana İdris Zengin and the book of fairy tales. In the analysis of the data, descriptive analysis and content analysis were used together from qualitative research techniques. In the result of the examination, it was determined that the author's works were filled with rich messages in terms of character education. It has also been found that messages have been accordance with the principle child's relativity.

Key Words: Mevlâna İdris Zengin, identification, character education, educational messages, tales and stories.

**Karakter Eğitimi Açısından Mevlâna İdris Zengin'in Hikâye ve
Masallarında Eğitsel İletiler**

ÖZET

Küçük yaştan itibaren oluşmaya başlayan kişilik, çocuk büyüdükçe şekillenmeye devam eder. Çocukta kişilik ve karakter oluşumunu etkileyen unsurlardan biri de onlar için yazılmış edebî eserlerdir. Eserdeki karakter, çocuk kitapla etkileşime girdikten sonra artık onun arkadaşı olur ve bu sayede çocuk, başka yaşamları ve insanları tanımaya başlar. Bu çalışmada, karakter eğitimi açısından Mevlâna İdris Zengin'in hikâye ve masallarındaki eğitsel iletilerin ve karakterlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, yazarın masal ve hikâye türünde yazmış olduğu tüm eserleri iki boyutta incelenmiştir. Birinci boyutta, çocuk edebiyatında karakter ve özdeşim arasındaki ilişkiden hareketle yazarın eserlerindeki karakterlerin özellikleri betimlenmiş; ikinci boyutta ise eserlerde yer alan eğitsel iletiler belirlenmiştir. Nitel yaklaşıma göre desenlenen araştırmada doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın inceleme nesnelere ise Mevlana İdris Zengin'e ait 62 hikâye ve masal kitabı oluşturmaktadır. Verilerin analizinde nitel araştırma tekniklerinden betimsel analiz ve içerik analizi birlikte kullanılmıştır. İnceleme sonucunda, yazarın eserlerinin karakter eğitimi açısından zengin iletilerle dolu olduğu ve geliştirdiği karakterlerin çocuğun özdeşim kurabileceği nitelikler taşıdığı tespit edilmiştir. Ayrıca bu iletilerin çocuğa görelilik ilkesine de uygun olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mevlâna İdris Zengin, özdeşim, karakter eğitimi, eğitsel ileti, masal, hikâye.

* Bu çalışma, Yrd. Doç. Dr. Elif AKTAŞ'ın danışmanlığında hazırlanan aynı adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹ Sınıf Öğretmeni, Millî Eğitim Bakanlığı Ordu Akkuş Cumhuriyet İlkokulu, isikmuhammet52@gmail.com

² Yrd. Doç. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi A.B.D., elifaktas@erdogan.edu.tr

1. Giriş

Birçok disiplinin araştırma alanlarına giren karakter kavramı, TDK'nin Türkçe sözlüğünde "bir bireyin kendine özgü yapısı, onu başkalarından ayıran temel belirti ve bireyin davranış biçimlerini belirleyen üstün ana özellik" olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2011). Edebî bir eserde ise karakter sanatçının yaratmış olduğu; onu duygu ve düşünce yönüyle geliştirdiği, deneyimi ve kendine özgü duyarlılığı ile biçimlendirdiği kişilik olarak tanımlanmaktadır (Sever, 2012: 78). Gökşen (1985: 78) ise karakteri, ele alınan eserde geçen bir kişiyi diğerlerinden ayıran temel özellikler ve kişinin davranışlarına yol gösteren davranış ve tutum biçimi şeklinde tanımlamıştır.

Çocuk kitaplarında karakter, çocukların özdeşim kurduğu önemli unsurlardan biridir. Çocuk edebiyatında karakter konusuna geniş yer veren Sever (2012), karakterleri açık (geliştirilmiş karakter) ve kapalı karakter (geliştirilmemiş karakter); devingen (değişen) ve durağan karakter (değişmeyen) olarak sınıflandırmıştır. Açık karakter, yazar tarafından tüm yönleriyle tanıtılan, eserde duygu ve düşüncelere yön veren kişi olarak tanımlanmaktadır. Yani metnin ana kahramanlarını açık karakterler oluşturmaktadır. Yazar, açık karakter vasıtasıyla vermek istediği iletiyi okuyucuya iletmektedir. Kapalı karakter ise eserde mesajın iletilmesinde ana karaktere yardımcı olan kişidir. Kapalı karakterler okuyucuya yüzeysel olarak tanıtılır ve genellikle ana kahramanın yönlendirdiği olayların sonuçlarından etkilenirler. Bir yapıt içerisinde açık karaktere ihtiyaç olduğu kadar kapalı karaktere de ihtiyaç bulunmaktadır. Çünkü açık karakterin ön plana çıkabilmesi ve yüklenmiş olduğu mesajı iletebilmesi için karşıt özellik taşıyan kapalı karaktere ihtiyaç vardır. Kapalı karakter sadece karşıtlık oluşturmak için değil, kimi zaman da 'yardımcı' konumda bulunabilir. Ana karakter karşılaşmış olduğu engelleri kapalı karakterin desteğiyle daha kolay aşabilir (Sever, 2012: 105).

Devingen karakter, olay örgüsünde değişim gösteren; durağan karakter ise okuyucunun dikkatini çekecek kadar değişim göstermeyen karakterdir. Devingen ve durağan karakterler, eserin taşımış olduğu iletinin güçlendirilmesi bakımından önemlidir. Yanlış bir davranış sonucunda karakter, geçirmiş olduğu tecrübe ile kendini değiştirdiğinde çocuğun iletiyi anlamasını kolaylaştırır. Fakat bu değişimin inandırıcı olması zorunludur. Birdenbire gerçekleşen değişimler inandırıcılığını yitirir ve okurda karaktere karşı güvensizlik oluşmasına neden olabilir.

Öğrencilere belli değerlerin kazandırılması demek olan karakter eğitimi, değerler eğitimi çatısı altında yer alan bir uygulama alanıdır (Yiğittir ve Bal, 2013). Ekşi'ye (2003) göre karakter eğitimi, çocukların temel ahlakî ve insanî değerleri anlama, bu değerlere karşı duyarlı olma ve onlarla birlikte yaşamalarına yardımcı olmak amacıyla gerçekleştirilen kasıtlı birtakım etkinliklerdir. Karakter eğitiminin verilmesinde aile, arkadaş çevresi, din, kültür, kitle iletişim araçları, gelenek ve görenekler etkili olsa da okul, bu eğitimin en iyi verileceği kurumların başında gelmektedir. Bu noktada öğrencilerle çokça vakit geçiren öğretmenlere önemli görevler düşmektedir (Yılmaz, 2016). Bu görevlerden biri de çocuk için kurgulanmış metinlerden faydalanarak ona olumlu karakter özellikleri kazandırmaktır (Karatay, Destebaşı ve Demirbaş, 2015).

Karakter eğitimiyle çocuk; mantıklı, etkili ve sorumlulukları taşıyabilecek seçimler yapabilme imkânı sağlayan bilgi ve becerilerle donatılır (Ryan & Bohlin, 1999'dan akt. Ekşi, 2003). Çocuk; karakter eğitimiyle sosyal, düşünsel, zihinsel ve ahlakî yönden gelişebilir (Karatay vd., 2015). Dürüstlük, adil olma, başkalarına saygılı olma gibi önemli etik değerleri benimser; bunun yanında demokratik

toplumda haklarını ve sorumluluklarını bilir; saygı, dürüstlük, şefkat, vatanseverlik gibi değerleri de özümser (Sılay, 2010).

Karakter eğitiminin amaçları şöyle ifade edilebilir:

- Anlayışlı, ahlakî değerleri olan ve bu değerleri günlük yaşamında uygulayan, kendi kapasitesini bilen bir çocuk/bir insan yetiştirmek,
- Çocuklardaki olumsuz tutum, davranış ve önyargıları azaltarak yardımseverliği, şefkati, doğruluğu ve sorumluluk almayı özendirmek,
- Sevgi dolu, adaletli, demokratik bireyler yetiştirmek ve birlikte yaşama için esas olan nitelikleri kazandırmak (Kiraz, 2013).

Bu denli öneme sahip olan karakter eğitiminin erken yaşlardan itibaren verilmesi önemlidir. Bu eğitimin verilmesinin bir yolu da çocuklar için yazılmış olan edebî eserlerdir. Bu eserlerde yer alan karakterler, çocukların düşsel arkadaşlarıdır. Çocuk, onlarla sorunları tanır ve çözüme ilişkin fikirler üretir. Farkına varmadan toplumsal ve evrensel değerleri öğrenir ve özümser. Çocuklara verilecek karakter eğitimi, nasihatın ötesinde onların ilgisini çeken, hayal dünyalarına katkı sağlayan ve kendilerini yerine koyabilecekleri kahramanlara sahip edebî eserlerle yapıldığında daha etkili olacaktır. Bu açıdan, çocuk edebiyatı eserlerinde karakter geliştirirken çok dikkatli olmak gereklidir.

Metinlerde kurulan dünyanın bir parçası hâline gelebilmek için karakterle özdeşim kurabilmek gerekmektedir. Özdeşim, kişinin kendisini bir sanat yapıtının içerisinde hissetmesi ve karakterlerden birinin yerine kendisini koyması demektir (Aslanyürek, 2004: 39). Edebî yapıtlarda özdeşim kurma, henüz yorumlama gücüne sahip olmayan çocuk için oldukça önemlidir. Bu sebeple, çocuk edebiyatı eserlerinde çocuklara uygun karakter sunmak gerekir. Çocuğa sunulan karakter inandırıcı, güvenilir, günlük yaşamdaki kadar gerçekçi ve çocuğun yaş düzeyine uygun olmalıdır (Şimşek, 2011: 99). Çocuk kitaplarındaki karakterlerin taşınması gereken özellikler şöyle sıralanabilir:

- Karakterler, evrensel olmalı ve ahlakî değerlere saygılı olmalıdır.
- Karakterler; iyinin ve doğrunun savunucusu, barışın destekleyicisi olmalıdır.
- Karakterler, çevresini ve kültürel değerlerini koruyan bireyler olmalıdır.
- Hata yapmayan, her yönüyle mükemmel kahramanlar yaratılmamalıdır.
- Karakterler adil, çalışkan, yardımsever gibi olumlu kişilik özellikleri taşınmalıdır (Şimşek, 2011: 100).

Kaleme alınan her yapıt bir amaca hizmet etmek için yazılır. Bu sebeple, yazılmış olan her metnin iletmek istediği bir mesaj vardır. Yazar, okuyucularına aktarmak istediklerini önce kendi süzgecinden geçirir ve farklı bakış açıları, ince bir duyarlılık ve hassasiyetle okurlarına sunar (Barış, 2011: 69). Çocuk kitaplarında verilen mesajın da eğitsel bir değer taşınması gerekmektedir. Çocuklar için yazılmış edebî eserlerin kaleme alınış amaçlarından en önemlisi bir mesaj iletmektir. Verilen bu mesajın içeriği çocuğun karakter gelişimi açısından oldukça önemlidir. Eğitsel ileti, çocukta olumlu yönde davranış

değişikliği meydana getirmek ve belli değerlerin kazandırmak amacıyla hedef kitleye verilmek istenen mesaj olarak tanımlanmaktadır (Sever, 2012). Çocuklar için yazılmış edebî eserlerde yer alan iletiler, çocuğun gelişim alanlarını olumlu etkilemeli, onun yaşam gerçeklerine uygun olmalı, sanatsal bir dille, doğrudan değil ama anlaşılır bir üslupla verilmelidir (Uzuner Yurt, 2013).

Eğitimin temel amaçlardan biri, iyi karaktere sahip, evrensel değerleri özümsemiş bireyler yetiştirmektir (Aktaş ve Beldağ, 2017). Bu amacın gerçekleştirilmesinde çocuklar için yazılmış olan kitapların önemi büyüktür. İyi hazırlanmış bir eser; çocuğun bilgi edinmesini sağladığı gibi onun eleştirel düşünmesini, duygu ve düşünce dünyasını zenginleştirmesini de sağlar (Arseven 2005: 42'den akt. Gülgönül, 2014: 30). Çocuklara birtakım değerler kazandırmak için ise özenle oluşturulmuş iletilerin bulunduğu eserler tercih edilmelidir (Barış, 2001: 69). Yazınsal kitabın amacı, çocuğa bir şey öğretmek değil duyarlılık kazandırmak; onlarda sezgiyi ve düşünme yeteneğini geliştirmektir (Sever, 2012: 141). Demirel (2011: 56) ve Sever (2012: 141) çocuk kitaplarında yer alan eğitsel iletilerin niteliklerini şu şekilde ifade etmiştir:

- İletiler; çocuğu iyiye, doğruya ve güzele yöneltmelidir.
- Irkçılık, düşmanlık, cinsiyet ayrımcılığı içermemelidir.
- Çocuğu yanlış yargılara, çıkarıcılığa ya da şiddete yöneltmemelidir.

Bu denli öneme sahip çocuk edebiyatı ürünlerinde çocuklara verilmek istenen iletiler ve çocuklara model olarak sunulan karakterlerin nasıl ele alındığının incelenmesi önem taşımaktadır. Son dönem çocuk edebiyatının üretken ve dikkat çeken isimlerinden olan Mevlâna İdris Zengin'in hikâye ve masal kitaplarının eğitsel değerini ortaya koymak ve eserlerindeki karakterleri özdeşim kurulabilecek nitelikler açısından sınıflandırmak bu çalışmanın amacıdır.

2. Yöntem

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi "araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini" kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 217).

Dokümanlar, nitel araştırmalarda kullanılan önemli bilgi kaynaklarıdır. Doküman, araştırma öncesi elde mevcut olan yazılı veya görsel malzemelerdir (Merriam, 2015: 13). Bu malzemelerden yazılı olanlar kitaplar, dergiler, makaleler, masallar, hikâyeler; görsel malzemeler ise resimler, slaytlar, filmler araç gereçler vb. olabilir (Sönmez ve Alacapınar, 2013: 84). Bu yöntemde araştırmacı, ihtiyaç duyduğu veriyi gözlem ve görüşme yapmadan elde ederek hem zamandan hem de paradan tasarruf sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 218).

2.1. Araştırmanın İnceleme Nesneleri

Bu çalışmada Mevlâna İdris Zengin'in çocuk edebiyatı kapsamında değerlendirilen hikâye ve masallarından oluşan altmış iki eseri incelenmiştir. Çalışmada yazarın yalnızca çocuk edebiyatı kapsamında yer alan hikâye ve masal kitapları incelenmiş; şiir, deneme vb. eserleri kapsam dışında bırakılmıştır. Bu doğrultuda çalışmada amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. "Patton'a göre amaçlı örnekleme, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışmasına

olanak vermektedir.” (Akt, Yıldırım ve Şimşek, 2013: 135). Bu sebeple, amaçlı örneklem yöntemi pek çok durumda, olgu ve olayların keşfedilmesinde ve açıklanmasında faydalı olmaktadır. Araştırma kapsamında incelenen eserler ise, ekte verilmiştir.

2. 2. Verilerin Analizi

Verilerin analizi sürecinde, nitel veri analizi yaklaşımlarından betimsel analiz ve içerik analizi birlikte kullanılmıştır.

Çalışmada, nitel verilerin daha önceden belirlenen temalara göre özetlenmesi ve yorumlanması aşamasında betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analizde “amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır.” (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 256). Bu amaçla elde edilen veriler; önce sistematik ve açık bir şekilde betimlenmiş, sonra bu betimlemeler açıklanıp yorumlanmış, sebep-sonuç ilişkileri incelenip birtakım sonuçlara ulaşılmıştır. Çalışmada, nitel verilerin anlamlandırılması sürecinde ise içerik analizi kullanılmıştır. Bu yaklaşımda amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlan veriler, içerik analiziyle derinlemesine incelenir. Betimsel analizde gözden kaçan kavram ve temalar içerik analizle ortaya çıkarılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 259).

Bu çalışmada, içerik analizi türlerinden olan kategorisel analiz kullanılmıştır. Kategorisel analiz, bir mesajın önce parçalara bölünmesi ve ardından belirli kriterlere göre kategoriler şeklinde gruplandırılmasıdır (Bilgin, 2006: 19).

Çalışmada önce Mevlâna İdris Zengin’in eserlerindeki kahramanların karakter özellikleri tespit edilmiş, ardından bu karakterlerin çocukların özdeşim kurabileceği nitelikte olup olmadığı belirlenmiştir. Daha sonra çalışmada eserlerin iletileri tespit edilip konularına göre sınıflandırılmıştır. Böylelikle eserlerin eğitsel değeri belirlenmeye çalışılmıştır.

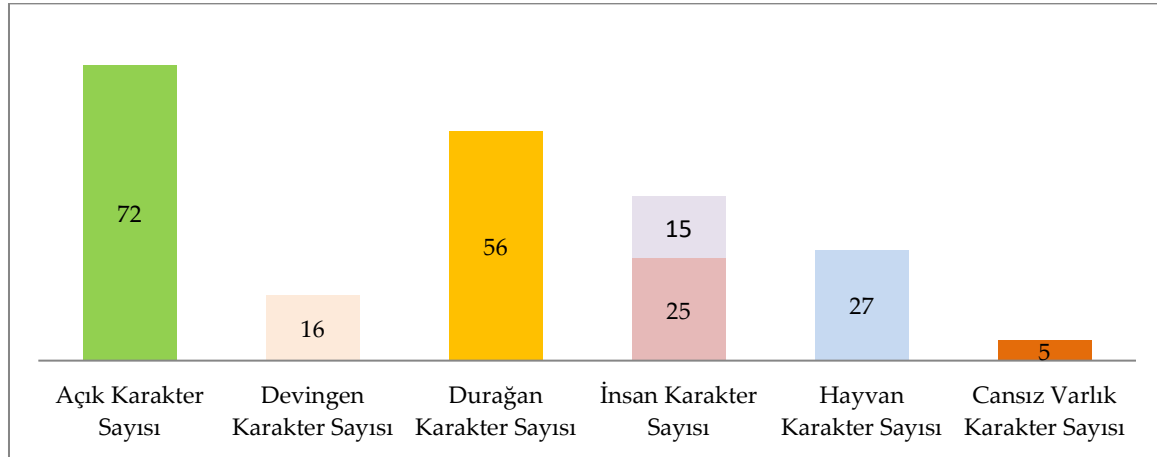
2.3. Güvenirlilik

Çalışmanın güvenilirliğini sağlayabilmek için kitapların bir kısmı eş zamanlı olarak araştırmacı dışında başka bir kişi tarafından da incelenmiştir. Araştırmacılar arasındaki güvenilirlik (uyuşum yüzdesi) ise, Uyuşum Yüzdesi= Görüş birliği/görüş birliği + görüş ayrılığı X 100 formülü ile hesaplanmıştır. Bu formül sonucuna göre toplam güvenilirlik değeri %89 olarak hesaplanmıştır. Bu sonucun alan uzmanlarınca belirtilen (Tavşancıl ve Aslan, 2001) değer üstünde olmasıyla çalışmanın yeterli uygulama güvenilirliğine sahip olduğu belirlenmiştir.

3. Bulgular ve Yorum

3. 1. İncelenen Eserlerde Bulunan Karakterler ve Karakterlerin Özellikleri

Mevlâna İdris Zengin’in kaleme almış olduğu masal ve hikâye türündeki altmış iki eserinde yer alan karakterlerin sınıflandırılması Grafik 1’de verilmiştir:

Grafik 1. Eserlerde yer alan karakterlerin sınıflandırılması

Grafik 1 incelendiğinde; Mevlâna İdris Zengin'in eserlerinde 72 açık karakter olduğu tespit edilmiştir. Bu 72 açık karakterin 56'sının durağan; 16'sının da devingen karakter olduğu görülmektedir. Ayrıca incelenen eserlerde yer alan karakterlerin 40'ının insan, 27'sinin hayvan, 5'inin de cansız varlık olduğu tespit edilmiştir. Eserlerdeki toplam çocuk karakter sayısı ise 25'tir.

Yazarın eserlerinde yer alan karakterlerin baskın özellikleri ve eserde vurgulanan temalar ise Tablo 1'de gösterilmiştir:

Tablo 1. Eserlerde yer alan karakterlerin baskın özellikleri ile eserde vurgulanan temalar ve iletiler

	Eserlerin adları	Karakterin baskın özellikleri	Eserde vurgulanan temalar ve iletiler
1	Asker Fil	Güçlü, barış yanlısı, yorgun, sorgulayan, akıllı ve duyarlı.	Savaşın kötülüğü, barışın güzelliği.
2	Birüküçdörtbeşaltıyedisekiz-dokuz	Korkak, şaşkın, meraklı, duyarlı, fırsatçı, iyiliksever, hayvansever.	Yaşanabilir dünya.
3	Bulut Çocuk	Hayal gücü geniş, doğayı seven, duyarlı, barış yanlısı, insana değer veren, sorgulayan.	Duyarlılık, savaşın kötülüğü ve doğa sevgisi.
4	Bir Çuval Gözlük	Sorgulayan, araştıran, becerikli, kararlı, ön yargılı.	Önyargının yanlışlığı
5	Behram Geri Dön	Sorgulayan, akıllı, saygılı, zeki, barış yanlısı, duyarlı, sorumluluk sahibi.	Büyük sözü dinlemek
6	Bakkal Kaplan	Açgözlü, zorba, kaba ve korkak.	Açgözlülük ve zorbalığın kötülüğü
7	Baloncu Kirpi	Girişimci, akıllı, iyi kalpli ve mutlu.	Bir işte yetkin olmanın önemi
8	Cankurtaran Yunus Balığı	Dost canlısı, sevilen, misafirperver, kitap okumayı seven, eğlenceli, dikkatli, cesur.	Dostluk, arkadaşlık.
9	Çinçü	Yaramaz, sosyal, meraklı, cesur, deli dolu.	Yaramazlık.
10	Çin'de İki Fincan	Çinli Oğul: Sorgulayan, yetenekli. Sarı Fincandaki Kuş: Duygusal, duyarlı.	Savaşın kötülüğü, barışın güzelliği.
11	Çocuk Kırmızı	Gelecekte umutsuz, duyarlı.	Savaşın çirkinliği, barışın güzelliği.
12	Davulcu Ayı	Kendi hâlinde, sakin, iyimser, neşeli, yaşadıklarında ders alan.	Aşırıya kaçmamak, ölçülü olmak.
13	Düşünen Adam	Düşünen, tuhaf, önyargılı, kaba, yalnız.	Farklılıklara saygı.

Tablo 1(Devamı)

14	Dokuz Düğmeli Adam	Gizemli, sıra dışı.	Sevgi.
15	Dünyayı Delen Köstebek	Şakacı, huzursuz, araştıran, sorgulayan, iç muhasebe yapan, akıllı, tedirgin, şaşkın, kararsız.	Yaşanılabilir bir dünya.
16	Dünyanın En Güzel Bombası	Fedakâr, korumacı, sorgulayan, iyi kalpli, merhametli.	Fedakârlık, savaşın çirkinliği, barışın güzelliği.
17	Dünyanın En Uğurböceği	Sorgulayan, iyi kalpli, anlayışlı.	Yaşanılabilir bir dünya.
18	Diş Hekimi Timsah	Paragöz, becerikli, kibar, zaaflarına yenik düşen.	Yetkinlik, zaafalara yenik düşmek.
19	Dünyayı Kurtaran Çocuk	Dürüst, kitap okumayı seven, yardımsever, misafirperver.	Doğruluk ve barış.
20	Duvardaki Resim	Eskiye özlem duyan, bıkkın.	Özlem.
21	Doktor Tilki	Kurnaz, paragöz, akıllı, zengin, zaaflarına yenik düşen.	Bir işte yetkinlik, zaafalara yenik düşmeme.
22	Denize Yazılan Yazı	Kültürlü, bilgili.	Sevgi.
23	Filozof Köpek	Yardımsever, bilgin, ciddi, sevilen, vefalı.	Kıskançlık.
24	Gazoz Çeşmesi	İyiliksever, yaramaz, sakın.	Sevgi.
25	Gökyüzündeki Dost	Yağmur damlası: Heyecanlı, neşeli, arkadaş canlısı. Çocuk: Arkadaş canlısı.	Dostluk.
26	Göçmen Kedi	Düşünceli, radikal kararlar alabilen, gözlemci.	Kendini tanıma/farkındalık.
27	Güneşin Uyuduğu Yer	Güneş: Yorgun, kibar. Çocuk: Sevgi ve şefkat dolu, mutlu, yardımsever, iyi kalpli.	Sevgi.
28	Havuç Havuç Havuç	Meraklı, yardımsever, akıllı, yetenekli, duyarlı, barış yanlısı, macera seven.	Dünya barışına katkı, yardımseverlik.
29	Hipnozcu Kedi	Çalışkan, yetenekli, kendini beğenmiş.	Bencilik.
30	Halepli Zeynep	Çaresiz, sorgulayan, hayvansever, duyarlı, yardımsever, cesur.	Savaşın çirkinliği, barışın güzelliği.
31	Kuş Adam	Sıkılgan, değişim arayan, düşünceli, araştıran, gözlem yapan, radikal kararlar alan, kararlı, hayata pozitif bakan, muhasebe yapan.	Farklılıklara saygı.
32	Kirpinin Bahar Konseri	Keyfili, mutlu, heyecanlı, kendine güvenen, sosyal, girişken.	İletişim kopukluğu.
33	Kanat Çırpan Uçurtma	Hile yapan, kurallara uymayan.	Hile.
34	Kuyruğu Dumanlı Kedi	Yaşamayı seven, yaramaz, kendini düşünen.	Bencilik
35	Kuşkucu Horoz	Kuşkucu, sorgulayan, araştıran, meraklı, akıllı.	Kuşku.
36	Kasap Köpek	Akıllı, girişken, gözlem yapan, kibar, zaaflarına yenik düşen.	Zaafalara yenik düşmek, beklenti ve hayal kırıklığı, kendini tanıma/farkındalık.
37	Küçük Süpermen	Duyarlı, sorgulayan, araştıran, yardımsever, problem çözen, özgün, kararlı, lider, sabırlı, çalışkan.	Yardımseverlik ve duyarlı olmak.
38	Kardan Tavşan	Mutlu, yaratıcı, özgün, işbirlikçi, paylaşımcı, doğayı seven.	Doğa sevgisi ve iyilik.
39	Masal Alan Adam	Gizemli.	Kültürel değerlere sahip çıkma.

Tablo 1(Devamı)

40	Mavi Çocuk	Araştırmacı, zeki, sorgulayan, duyarlı, iyiliksever, barış yanlısı, meraklı, sabırlı.	Fazla merakın zararları, savaşın kötülüğü, yaşanılabilir dünya.
41	Mutluluk Doktoru	İlginç, gizemli, kendinden emin, yardımsever, işini seven, sabırlı, sevilen.	Mutluluk.
42	Miyavlayan Tavşan	Söz dinleyen, hayvansever, saf.	Hayvan sevgisi.
43	Öğrenci Eşek	Radikal kararlar alabilen, neşeli, üzgün, sinirli.	Beklenti ve hayal kırıklığı.
44	Öğretmen Öküz	Radikal kararlar alabilen, ciddi, bilgili ve sorgulayan.	Beklenti ve hayal kırıklığı.
45	Para Dağıtan Adam	Gizemli, gözlem yapan, yalnız.	Gerçek saadet.
46	Profesör Haşır Huşur	Çalışkan, dalgın, unutkan, başarılı ve sıra dışı.	Bilimin önemi, iyilik, barışın güzelliği
47	Romantik Tilki	Romantik, kararlı.	Zaafalara yenik düşmek
48	Saçları Dökülen Adam	Çaresiz, arayış içinde olan, kararlı.	Kadere razı olmak
49	Sarı Kuş	Sarı Kuş: Okumayı seven, kibar, çaresiz, özgür, mutlu. Çocuk: Yardımsever, hayvanları seven.	Yardımseverlik, hayvan sevgisi.
50	Sufi ile Pufi	Ayça; Sorgulayan, meraklı, akıllı, kibar. Sufi; Okumayı seven, dürüst, akıllı, çalışkan. Pufi; Haylaz, hileci, açık göz.	Doğa sevgisi, hayvan sevgisi, özgürlük, anne sevgisi.
51	Sessizlik Torbası	Zeki, muhasebe yapan, sorgulayan, yetenekli, argo ve kötü sözlerden kaçınan, kararlı, araştırmayı seven.	İletişim.
52	Sarı Telefon Sokağında Rüya	Tembel, uykucu, çaresiz ve korkmuş.	Her şeye güvenmemek ve tembellik.
53	Şehir ve Çocuk ve Saat	Bencil, meraklı ve yaramaz.	Bencillik.
54	Şoför Tavşan	Çocukları seven, neşeli, kırgın.	Hayvan sevgisi
55	Tuz	Meraklı, sevimli, saf, dürüst, yardımsever, duyarlı, barış yanlısı.	İyilik yapma arzusu, kötülüklerle mücadele.
56	Tersine Adam	İlginç, bilgili.	Anne şefkati.
57	Televizyonları Bozulan Şehir	Sebepsiz sınırlenen, asi, kaba, umursamaz.	Teknolojinin yanlış kullanımı.
58	Trafik Polisi Kurbağa	Cesur, neşeli, işini ciddiye alan, sevilen, kibar, zavallı.	Vazgeçememek ve yeterli donanıma sahip olmanın önemi.
59	Trenleri Seven Adam	Gizemli, sıra dışı, kibar, olağanüstü özellikleri olan.	Farklılıklara saygı.
60	Uçan Eşek	Pişman, arayış içinde olan, sabırlı, heyecanlı, yaramaz, sorumsuz.	Kendini tanıma/farkındalık
61	Vejetaryen Aslan	Lider, adaletli, güçlü, hoşgörülü, koruyucu, kurallara uyan, cesur, akıllı.	Sevgi ve barış teması.
62	Yağmurlu Şehirdeki Adam	Hayata pozitif bakan, bilgiyi paylaşan, gizemli, sıra dışı.	Farklılıklara saygı.

Tablo 1 incelendiğinde, eserlerde yer alan karakterlerin çoğunlukla duyarlı, meraklı, araştıran-sorgulayan, problem çözen, akıllı, barışsever, hayvansever, yardımsever gibi olumlu karakter özellikleri barındırdığı görülmektedir. Bu bulgudan karakterlerin birçoğunun çocukların özdeşim kurabilecek niteliklerine sahip olduğu sonucu çıkarılabilir. Ayrıca olumsuz niteliklere sahip karakter özelliklerinin (gelecekte umutsuz, çaresiz, bencil, tembel, paragöz) eserlerde çokça yer almadığı görülmektedir. *Çocuk Kırmızı* adlı eserde insanlıktan beklentisi kalmamış bir çocuk, *Bulut Çocuk* ve *Halepli Zeynep* adlı eserde çaresiz bir çocuk, *Diş Hekimi Timsah* ve *Doktor Tilki* gibi eserlerde ise paragöz

hayvanlar, *Şehir ve Çocuk ve Saat* adlı eserde bencil bir çocuk, *Sarı Telefon Sokağında Rüya* adlı eserde ise tembel çocuk karakterine yer verilmiştir.

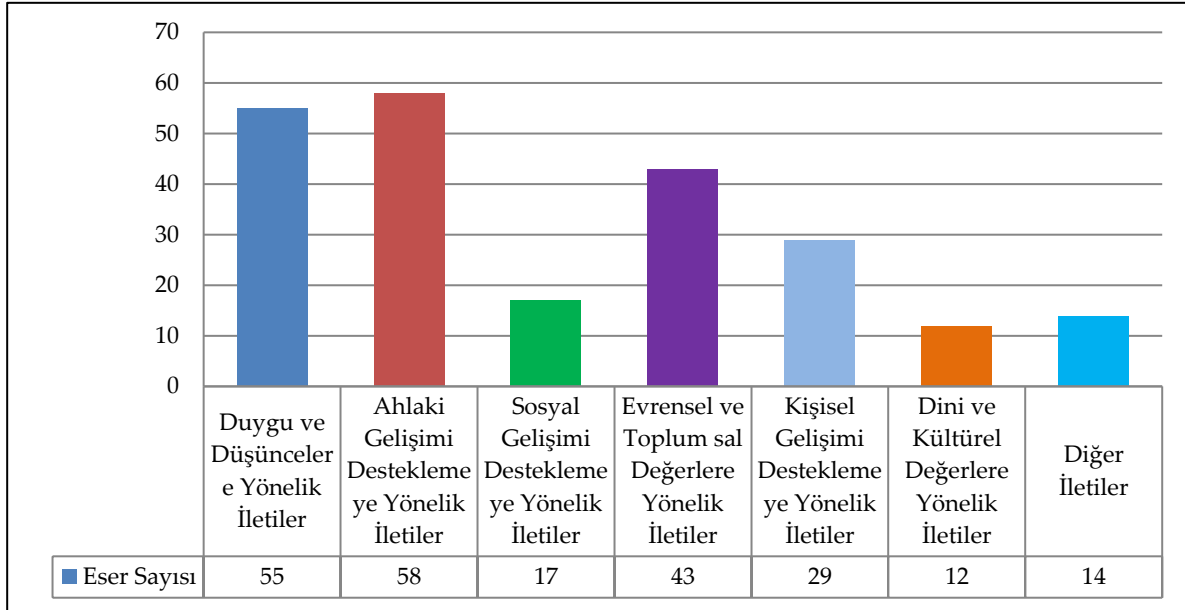
Tablo 1'deki karakter özelliklerine dikkat edildiğinde, Mevlâna İdris Zengin'in eserlerinde yer alan karakterlerin bir kısmının gizemli ve sıra dışı olduğu görülmektedir. Yazarın *Tuhaf Adamlar* serisi adı altında yayımladığı 10 eserinde yer alan 'adam' karakterleri genellikle sıra dışı ve gizemlidir. *Tersine Adam* adlı eserde hayatı tersten yaşayan bir adam anlatılırken, *Kuş Adam* adlı eserde hayatın monotonluğundan sıkılan bir karakterin kuş olmaya karar vermesi anlatılmaktadır. Aynı seri içerisinde yer alan *Yağmurlu Şehirdeki Adam*, *Düşünen Adam*, *Dokuz Düğmeli Adam*, *Masal Alan Adam* adlı eserlerde yaşadıkları ve yaptıklarıyla okuyucunun karşısına yine gizemli ve sıra dışı karakterler çıkmaktadır. Ayrıca yazarın eserlerinde kullandığı hayvan karakterleri de ilginç ve tuhaftır. *Acayip Hayvanlar* adlı masal serisinde yer alan 12 kitaptaki açık karakterlerin tümü olağandışı karakterlerdir. Bu seri içerisinde yer alan *Kuyruğu Dumanlı Kedi*, *Filozof Köpek*, *Kuşkucu Horoz*, *Romantik Tilki* gibi eserlerdeki karakterler olağandışı karakterlere örnek gösterilebilir.

Tablo 1 incelendiğinde yazarın insan karakterlerine özel bir isim vermediği, onları 'çocuk' ya da 'adam' şeklinde nitelendirdiği dikkat çekmektedir. İncelenen eserlerden 34 insan karakterinden sadece 3'ünün ismi vardır: Behram (Behram Geri Dön), Zeynep (Halepli Zeynep) ve Esra (Tuz). Bunların dışında, açık karakteri insan olan diğer eserlerde yazarın isim kullanmadığı görülmektedir. Bu durumun yazar tarafından çocuk okuyucuyu eserin içine çekmek ve onun karakterlerle daha yakın ilişki kurmasını sağlamak amacıyla tercih edildiği düşünülmektedir.

Tablo 1'de yer alan eser isimlerine ve karakter özelliklerine bakıldığında yazarın hayvan karakterleri sıkça kullandığı görülmektedir. Bu hayvan karakterler normalin dışında karakterlerdir. *Acayip Hayvanlar* serisi içerisinde yer alan 12 eserde filozof bir köpek, romantik bir tilki, kuşkucu bir horoz, hipnozcu bir kedi ve uçan bir eşek karakter olarak ele alınmıştır. *Hayvanlar İş Başında* adlı 12 eserlik seride ise her hayvanın bir mesleği vardır. *Davulcu Ayı*, *Öğretmen Öküz*, *Öğrenci Eşek*, *Trafik Polisi Kurbağa*, *Asker Fil*, *Baloncu Kirpi*, *Şoför Tavşan*, *Kasap Köpek* gibi serinin diğer masallarda da yazar, hayvanlara birer meslek vermiştir. Bu tercihin çocuk okuyucuya yeni bir bakış açısı kazandırmak olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca Mevlâna İdris, birçok eserinde bozulan düzenin çocuklar sayesinde düzeltilebileceğine inanmaktadır. *Başka Çocuklar* adlı masal serisinde yer alan 12 kitaptaki çocuk karakterlerin hemen hepsi birer kahramandır. *Dünyayı Kurtaran Çocuk*, *Havuç Havuç Havuç*, *Küçük Süpermen*, *Bulut Çocuk* gibi eserlerde çocuk karakterler dünyayı kurtaran karakterlerdir. Bu yönüyle çocuk karakterler, güçlü ve kaderine yön veren karakterlerdir. Bunun dışındaki çocuklar ise savaşlardan etkilenen pasif karakterlerdir. *Çocuk Kırmızı* adlı eserde savaştan zarar görenler için gözyaşı dökken bir çocuk karşımıza çıkarken *Halepli Zeynep* adlı eserde savaştan kaçan bir mülteci çocuk karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 1'deki temalara ve eğitsel iletilere bakıldığında eserlerde ağırlıklı olarak ahlakî gelişimi desteklemeye yönelik iletilere ve duygu ve düşüncelere yönelik iletilere yer verildiği görülmektedir. Bunların yanında sosyal gelişimi desteklemeye yönelik iletilere, evrensel ve toplumsal değerlere yönelik iletilere, kişisel gelişimi desteklemeye yönelik iletilere, dinî ve kültürel değerlere yönelik iletilere ve diğer iletilere yer verildiği görülmektedir. Tüm bu temaların eserlere göre tematik sınıflandırılması ve temaların ele alınış sayıları Grafik 2'de gösterilmiştir:

Grafik 2. Mevlâna İdris Zengin'in masallarındaki eğitsel iletilerin eserlere dağılımı

Grafik 2 incelendiğinde 62 eserde yer alan iletilerin tematik olarak “*Duygu ve Düşüncelerin İfadesine Yönelik İletiler, Ahlakî Gelişimi Desteklemeye Yönelik İletiler, Sosyal Gelişimi Desteklemeye Yönelik İletiler, Kişisel Gelişimi Desteklemeye Yönelik İletiler, Evrensel ve Toplumsal Değerlere Yönelik İletiler, Dinî ve Kültürel Değerlere Yönelik İletiler ve Diğer İletiler*” şeklinde sınıflandırıldığı görülmektedir. Yazar eserlerinde ağırlıklı olarak ahlakî gelişimi destekleyici iletilere ve duygu, düşüncelerin ifadesine yönelik iletilere yer vermiştir. Eserlerde en az ise dinî ve kültürel değerlerle ilgili iletilere yer verildiği görülmektedir.

62 eserden 58'inde ahlakî gelişimi destekleyen iletilere yer verildiği tespit edilmiştir. Ahlakî gelişimi destekleyen iletilerden iyilik 17 eserde; yardımseverlik, doğruluk-dürüstlük, pişmanlık ve bencillik ise 5 eserde yer almaktadır. Diğer iletilerden sorumluluk 4 eserde, önyargının yanlışlığı 2 eserde, hırs ve kıskançlığın zararları 3 eserde, büyük sözü dinlemek 1 eserde, sabır 2 eserde, fedakârlık 1 eserde, farklılıklara saygı 4 eserde, kötü sözden kaçınma 1 eserde, vefa, güven ve kötü alışkanlıkların zararları ise 1 eserde yer almıştır.

Duygu ve düşüncelerin ifadesine yönelik iletiler, 55 eserde karşımıza çıkmaktadır. Bu iletiler içerisinde en fazla sevgi ele alınmıştır. 13 eserde hayvan sevgisi iletisi üzerinde durulmuştur. Bu iletisi, 9 eser ile doğa sevgisi ve 8 eserle arkadaş sevgisi takip etmektedir. Diğer iletiler olan anne baba sevgisi 6 eserde, sanat sevgisi 2 eserde, insan sevgisi ise 3 eserde yer almaktadır. Düşüncelerin ifadesine yönelik iletilerden ise 2 eserde yaşama sevinci, 7 eserde beklenti ve hayal kırıklığı, 3 eserde mutluluk ve 2 eserde de özlem iletisine yer verildiği tespit edilmiştir.

Çocuğun sosyal gelişimini desteklemeye yönelik iletilerin 17 eserde ele alındığı tespit edilmiştir. Bu iletilerin çoğu iletişim ile ilgilidir. Araştırma sonuçlarına göre 5 eserde iletişim kopukluğuna, 4 eserde anne, baba ve çocuk iletişimine, 1 eserde aile büyükleri ile iletişime, 4 eserde okul çevresi ile iletişime, 2 eserde ise diğer çevreyle olan iletişime değinilmiştir. İletişim dışında 1 eserde de paranın saadet getirmedeği iletisine yer verildiği tespit edilmiştir.

Evrensel ve toplumsal değerlerle ilgili iletilere 43 eserde yer verilmiştir. Bu iletiler şunlardır: yaşanılabilir bir dünya, savaşın kötülüğü barışın güzelliği, teknolojinin yanlış kullanımı ve duyarlık. Mevlâna İdris Zengin'in eserlerinin özünde yaşanılabilir bir dünya ileti vardır. 16 eserinde bu ileti açık bir şekilde ifade edilmiştir. Bunun dışında 12 eserde savaşın kötülüğü, barışın güzelliği ve duyarlılık iletiğine, 3 eserde ise teknolojinin yanlış kullanımına yönelik iletilere yer verildiği tespit edilmiştir.

29 eserde ele alınan kişisel gelişimi desteklemeye yönelik iletilerin kendini tanıma/farkındalık, ulaşılabilir hedef, özgürlük, girişimcilik, adalet, zaafllara yenik düşmeme ve olumsuzluklar karşısında pes etmeme başlıkları altında toplandığı görülmüştür. 6 eserde ulaşılabilir hedef, 4 eserde girişimcilik, 3 eserde özgürlük, 2 eserde kendini tanıma, 4 eserde adalet ve kişisel zaafllara yenik düşmemeye yönelik iletilere, 2 eserde de olumsuzluklar karşısında pes etmemeye yönelik iletilere yer verildiği tespit edilmiştir.

Dinî ve kültürel değerlerin ifadesine yönelik iletilere 12 eserde rastlanmıştır. Bu eserlerde ağırlıklı olarak Allah sevgisi ve inancı iletiğine yer verilmiştir. Tarih bilinci de yazarın eserlerinde vurguladığı diğer iletilerden biridir.

Bunların dışında 6 eserde coğrafya ve fen bilimleri ile ilgili iletilere, 4 eserde felsefî düşünceye yönelik iletilere ve ideolojik iletilere rastlanmıştır.

4. Sonuç ve Tartışma

Araştırmaya konu olan Mevlâna İdris Zengin, 'modern masal' olarak tanımlanan özgün eserler kaleme almıştır. Eserlerinde genellikle güncel konuları eleştirel bir bakış açısıyla İslamî duyarlılıkla yansıtmış; klasik masalarda yer alan "bir varmış bir yokmuş" tekerlemesini *Hayvanlar İş Başında* serisindeki 12 kitap dışında hiç kullanmamıştır. Bu çalışmada da yazarın çocuk edebiyatı kapsamındaki eserleri, karakterler özellikleri ve içerdikleri eğitsel iletiler açısından incelenmiştir. Araştırmanın sonucuna göre incelenen eserlerdeki karakterlerin çoğu olumlu özellikler taşımaktadır. Bu sebeple karakterler, çocukların özdeşim kurabileceği niteliktedir. Ayrıca eserlerin genelinde olumlu eğitsel iletilere yer verildiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte olumsuz niteliklere sahip karakterler ve olumsuz iletiler bazı eserlerde (*Çocuk Kırmızı ve Trenleri Seven Adam*) karşımıza çıkmaktadır. Yazarın buradaki amacı gerçek yaşamı tüm gerçekliğiyle okuyucuya sunmak olsa da çocuk edebiyatı eserlerinde olumsuz örnek oluşturabilecek davranışlara ve şiddete yer verilmemesi gerekir.

Mevlâna İdris Zengin, birçok eserinde bozulan düzenin çocuklar sayesinde düzeltilebileceği mesajını vermektedir. Bu yönüyle eserlerdeki çocuk kahramanlar, güçlü ve kaderine yön veren karakterlerdir. Bunun dışındaki çocuklar ise savaşlardan etkilenen pasif karakterlerdir. Bu eserlerde vurgulanan temel mesaj ise 'Çocuklar, savunmasız ve masumdur.' mesajıdır.

Araştırma sonucuna göre Mevlâna İdris Zengin'in incelenen masal ve hikâyelerinde toplam 72 açık karaktere yer verildiği tespit edilmiştir. Bu 72 karakterden 16 tanesi devingen karakter, 56 tanesi durağan karakterdir. Yazarın bazı eserlerinde kapalı karakterlere yer vermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bazı kapalı karakterlerin de yeterince geliştirilmediği tespit edilmiştir.

Mevlâna İdris Zengin'in birçok eserinde karakterlere isim vermediği, onları 'çocuk' ya da 'adam' şeklinde isimlendirdiği de dikkat çekmektedir. Nitekim onun masal türündeki eserlerinde (Behram Geri Dön, Tuz, Halepli Zeynep) insan karakterlerinden sadece 3'ünün bir ismi vardır. Bu durumun yazar tarafından çocuk okuyucuyu eserin içine çekmek ve onun karakterlerle daha yakın ilişki kurmasını sağlamak amacıyla tercih edildiği düşünülmektedir. Yazarın kitaplarındaki 'adam' karakterleri genellikle gizemli; hayvan karakterleri ise sıra dışı ve tuhaf varlıklardır. Yazarın bu tercihinin okuyucuya yeni bir bakış açısı kazandırmak olduğu düşünülebilir. Nitekim Kazan da (2012), Mevlâna İdris Zengin'in masallarının eğitsel değerini incelemiş ve yazarın yaratmış olduğu sıra dışı karakterlerle çocuğun algı dünyasına yeni bir bakış katacağını ifade etmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen 62 eserde yer alan iletiler "*Duygu ve Düşüncelerin İfadesine Yönelik İletiler, Ahlakî Gelişimi Desteklemeye Yönelik İletiler, Sosyal Gelişimi Desteklemeye Yönelik İletiler, Kişisel Gelişimi Desteklemeye Yönelik İletiler, Evrensel ve Toplumsal Değerlere Yönelik İletiler, Dinî ve Kültürel Değerlere Yönelik İletiler*" şeklinde sınıflandırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre yazarın 58 eserle en fazla ahlakî gelişimi desteklemeye yönelik iletilere, ardından 55 eserle duygu ve düşüncelerin ifadesine yönelik iletilere yer verdiği görülmektedir. En az yer verilen iletilerin ise 12 eserle dinî ve kültürel değerlerin ifadesine yönelik iletiler olduğu tespit edilmiştir. Nitekim Mevlâna İdris Zengin'in eserlerinde işlemiş olduğu temaların çocuğa görelilik ilkesine uygun olduğu ifade edilebilir. Toplumsal duyarlılık, yaşanılabilir bir dünya, savaşların kötülüğü, barış, dürüstlük gibi iletiler, çocuğa olumlu bir bakış açısı kazandıracak niteliktedir.

Mevlâna İdris Zengin, eserlerindeki eğitsel iletileri öğüt verir gibi değil, gerçek yaşamla paralel bir şekilde, yaşantılar aracılığıyla vermektedir. Eserlerinde toplumsal ve güncel meseleleri ironi ve mizah unsurlarını ustaca kullanarak anlatan yazar, bu yönüyle de dikkat çekmektedir. Bu çalışmanın sonucuna benzer olarak Kazan (2012), Yasa (2012) ve Kılınç (2014) da yapmış oldukları çalışmada Mevlâna İdris'in eserlerinde gülmece, ironi ve mizah unsurlarını başarıyla kullandığını belirtmişlerdir.

Mevlâna İdris Zengin, eserlerinde merak ögesini güçlü tutmaktadır ve bu sayede okuyucuyu esere çekmektedir. Yasa (2012), Mevlâna İdris Zengin'in masal kitaplarını çocuk edebiyatının temel öğeleri açısından incelemiş ve bu çalışmayla benzer sonuçlara ulaşmıştır. Buna göre Mevlâna İdris'in eserlerinde merak duygusu ön plandadır.

Mevlâna İdris'in yazmış olduğu masal ve hikâyelerinin tümünün incelendiği bu çalışmada yazarın işlediği konular ve vermek istediği iletiler ile çocuğa görelilik ilkesi açısından tavsiye edebilecek nitelikte eserler olduğu tespit edilmiştir. Yasa (2012), Kazan (2012) ve Kılınç (2014) da Mevlâna İdris Zengin üzerine yapmış oldukları çalışmada yazarın eserlerinin zengin iletilerle dolu olduğu ve iletilerin çocuğun gelişimini olumlu yönde etkileyebileceği sonuçlarına ulaşmışlardır.

Öneriler

- Yazarın eserlerinin büyük bir çoğunluğuna temel eğitim düzeyinde okutulan ders kitaplarında yer verilebilir.
- Çocukların hayal, duygu ve düşünce dünyalarının gelişmesine katkı sağlayan bu eserler anne, baba ve öğretmenler tarafından çocuklara tavsiye edilebilir.

- Karakter ve değerler eğitimi uygulamaları kapsamında yazarın eserlerinden yararlanılabilir.
- Diğer çocuk edebiyatı yazarlarının eserleri de karakter eğitimi açısından incelenebilir.
- Öğretmenler, “karakter eğitimi” hakkında ve “çocuğa göre” olan yazınsal nitelikli metinlerin işlevleri hakkında bilgilendirilebilir.
- İletilerin aktarılma biçiminin çocuğun gelişimine uygunluğunu belirlemek amacıyla başka bir çocuk edebiyatı yazarı ile Mevlâna İdris Zengin’in eserleri karşılaştırılabilir.
- Eserlerde verilen iletilerin çocuk tarafından doğru anlaşılıp anlaşılmadığının belirlenmesine yönelik uygulamalı çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

Aktaş, E. ve Beldağ, A. (2017). Kalila and Dimna as One of the Traditional Antecedents of Modern Classifications of Values. *International Education Studies*, 10(3), 46-53.

Aktaş, E. (2016). Çocuk Edebiyatında Türler. T. Şimşek (Ed.), *Okul Öncesinde Çocuk Edebiyatı ve Medya El Kitabı* içinde (s.161-219). Ankara: Grafiker Yayınları.

Aslanyürek, S. (2004). *Senaryo kuramı* (2. basım). İstanbul: Pan Yayıncılık.

Barış, G. (2011). *Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Romanlarındaki Eğitsel İletiler*. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.

Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi teknikleri ve örnek çalışmalar* (2. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.

Demirel, Ş. (2011). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Ekşi, H. (2003). Temel İnsanî Değerlerin Kazandırılmasında Bir Yaklaşım: Karakter Eğitimi Programları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(1), 79-96.

Gökşen, E. N. (1985). *Örnekleriyle çocuk edebiyatımız*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Gülgönül, B. (2014). *Bilgin Adalı'nın Hikâye ve Romanlarında Yer Alan Eğitsel İletiler*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.

Karatay, H., Destebaşı, F. ve Demirbaş M. (2015). Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin 6, 7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Karakter Gelişimine Etkisi. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (ERZOSDER)*, ÖSII, 123-140.

Kazan, V. (2012). *Mevlâna İdris Zengin Masallarının Eğitsel Değeri*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.

Kılınç, B. S. (2014). *Mevlâna İdris Zengin'in Hikâye ve Masallarında Eğitsel İletiler ve Bu iletilerin Çocuğa Görelik Bağlamında Türkçe Eğitimi Açısından İncelenmesi*. Elazığ: Fırat Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Kiraz, C. (2013). Karakter Eğitimi. *Terapi Dergisi*, (19), 6-13.

Merriam, S. B. (2015). *Nitel araştırma: desen ve uygulama için bir rehber* (Çev. S. Turan) İstanbul: Nobel Yayıncılık.

Sever, S. (2012). *Çocuk edebiyatı* (6. Baskı). İzmir: Tudem Yayıncılık.

Sılay, N. (2010). *Yükseköğretimde Karakter Eğitiminin İncelenmesi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Doktora Tezi.

Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2013). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Şimşek, T. (2011). *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı el kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.

TDK (2011). *Türkçe Sözlük* (11. Baskı). Ankara: TDK Yayınları.

Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.

Uzuner-Yurt, S. (2013). *Sevim Ak'ın Öykülerinin Eğitsel Değerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yasa, M. (2012). *Mevlâna İdris Zengin'in Masal Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel Öğeleri Açısından İncelenmesi*. Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.

Yıldırım A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, O. (2016). Kurgusal Nitelikli Çocuk Kitapları ve Karakter Eğitimi. *Ana Dili Eğitim Dergisi*, 4(3), 311-325.

EK. İncelenen Eserler

- Başka Çocuklar Masal Serisi (12 Kitap)

Sessizlik Torbası, Behram Geri Dön, Tuz, Havuç Havuç Havuç, Bir Çuval Gözlük, Sarı Telefon Sokağında Rüya, Dünyayı Kurtaran Çocuk, Çocuk Kırmızı, Küçük Süpermen, Bulut Çocuk, Mavi Çocuk ve Halepli Zeynep.

- Hayvanlar İş Başında Masal Serisi (12 Kitap)

Öğretmen Öküz, Öğrenci Eşek, Trafik Polisi Kurbağa, Doktor Tilki, Kasap Köpek, Bakkal Kaplan, Diş Hekimi Timsah, Baloncu Kirpi, Şoför Tavşan, Asker Fil, Davulcu Ayı, ve Cankurtaran Yunus Balığı.

- Acayip Hayvanlar Masal Serisi (12 Kitap)

Kirpinin Bahar Konseri, Filozof Köpek, Kuşkucu Horoz, Hipnozcu Kedi, Vejetaryen Aslan, Uçan Eşek, Kardan Tavşan, Gazoz Çeşmesi, Romantik Tilki, Dünyayı Delen Köstebek, Kuyruğu Dumanlı Kedi ve Dünyanın En Uğurböceği.

- Tuhaf Adamlar Masal Serisi (10 Kitap)

Para Dağıtan Adam, Masal Alan Adam, Saçları Dökülen Adam, Tersine Adam, Yağmurlu Şehirdeki Adam, Televizyonları Bozulan Şehir, Düşünen Adam, Kuş Adam, Profesör Haşır Huşur ve Dokuz Dügmeli Adam.

- Çiçinli Masal Sokağı (6 Masal)

Göçmen Kedi, Çiçü, Denize Yazılan Yazı, Güneşin Uyuduğu Yer, Duvardaki Resim, Çin'de İki Fincan.

- Kirpiller Şapka Giymez (6 Masal)

Kanat Çırpan Uçurtma, Miyavlayan Tavşan, Sarı Kuş, Birikiüçdörtbeşaltıyedisekizdokuz, Gökyüzündeki Dost, Şehir ve Çocuk ve Saat.

- Ütüsüz Ayakkabılar (3 Masal)

Dünyanın En Güzel Bombası, Trenleri Seven Adam, Mutluluk Doktoru.

- Sufi ile Pufi